ПРО ВИКОНАННЯ У 2021 р. ПРОГРАМИ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ НА 2021-2023 рр.

Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 17 листопада 2021 р.

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-2-4>

КРЕМЕНЬ

Василь Григорович

доктор філософських наук,
професор, дійсний член
(академік) НАН України і НАПН
України, президент Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

ЛУГОВИЙ

Володимир Іларіонович

доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член
(академік) НАПН України, перший
віце-президент Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

ТОПУЗОВ

Олег Михайлович

доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член
(академік) НАПН України,
віце-президент Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

РЕГЕЙЛО

Ірина Юріївна

доктор педагогічних
наук, старший
науковий співробітник,
начальник науково-
організаційного відділу
апарату Президії НАПН
України, м. Київ, Україна

БАЗЕЛЮК

Наталія Валеріївна

кандидат педагогічних
наук, заступник
начальника науково-
організаційного відділу
апарату Президії
НАПН України,
м. Київ, Україна

ГУДИМ

Ірина Миколаївна

кандидат педагогічних
наук, старший науковий
співробітник, старший
науковий співробітник
науково-організаційного
відділу апарату Президії
НАПН України, м. Київ, Україна

СМОЛА

Любов Михайлівна

науковий співробітник,
старший науковий
співробітник науково-
організаційного відділу
апарату Президії
НАПН України,
м. Київ, Україна

Анотація. У доповіді наведено найвагоміші результати виконання у 2021 р. Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр. У межах її реалізації здійснювалося удосконалення законодавства України та розроблення концептуальних і нормативних документів у сфері освіти; науково-методичний супровід експериментів всеукраїнського рівня; підготовка навчально-методичного забезпечення для Нової української школи, зокрема для дітей з особливими потребами; психолого-педагогічна експертиза навчальної, навчально-методичної літератури, засобів навчання та навчального обладнання; підвищення кваліфікації керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників; участь у роботі експертних, робочих груп, конкурсних комісій МОН України; проведення спільних науково-практичних масових заходів тощо. Окреслено питання, що потребують подальшого вирішення в рамках спільної діяльності стосовно усіх ланок освіти: дошкільної, початкової, базової і профільної середньої, позашкільної освіти, освіти дітей з особливими потребами, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та освіти дорослих, а також загальних проблем розвитку освітнього простору.

Ключові слова: Програма спільної діяльності; Міністерство освіти і науки України; Національна академія педагогічних наук України; наука; освіта; педагогіка; психологія; науковий і методичний супровід освіти; розвиток інноваційної людини.

Національна академія педагогічних наук України тісно взаємодіє з центральними органами виконавчої влади в реалізації освітньої політики держави. Ефективною та широкомасштабною є співпраця наукових установ НАПН України з Міністерством освіти і науки України в межах виконання Програми спільної діяльності.

У 2021 р. розпочато реалізацію **Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки** (далі — Програма), якою передбачено виконання 116 заходів, спрямованих на вирішення нагальних завдань з реформування вітчизняної освіти, з таких восьми напрямів:

- Доступна та якісна дошкільна освіта.
- Нова українська школа.
- Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта.
- Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих.
- Розвиток науки та інновацій.
- Цифровізація освіти.
- Психологічний супровід освіти.
- Загальні проблеми розвитку освітнього простору.

З-поміж загальних проблем розвитку освітнього простору одним з пріоритетних завдань було вдосконалення законодавства України у сфері освіти. Вчені НАПН України спільно з фахівцями МОН України працювали над підготовкою проектів

законів України «Про освіту дорослих», «Про дошкільну освіту», «Про основні засади державної політики утвердження громадянської ідентичності».

Інститутом педагогіки НАПН України підготовлено проєкт Державного стандарту профільної середньої освіти. Взято участь у робочих групах з розроблення:

- Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 19 лютого 2021 р. № 235);
- модельних навчальних програм (наказ МОН України від 12 липня 2021 р. № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 серпня 2021 р. № 898, наказу Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2021 р. № 1031);
- проєкту рекомендацій із оцінювання у 5-9 класах.

Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України спільно з МОН України розроблено категорії (типології) освітніх труднощів у осіб з особливими освітніми потребами та рівнів підтримки в освітньому процесі в інклюзивних класах (групах) закладів освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» від 21 липня 2021 р. № 765).

Робочою групою вчених наукових установ НАПН України (наказ НАПН України від 12 серпня 2021 р. № 48 о.д. відповідно до листа МОН України від 23 липня 2021 р. № 111-5484) розпочато роботу з розроблення Методичних рекомендацій для фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, закладів дошкільної освіти, закладів загальної середньої освіти щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з особливими освітніми потребами та рівнів підтримки в освітньому процесі.

Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України взято участь у розробленні та перегляді професійного стандарту «Майстер виробничого навчання» (наказ Міністерства економіки України від 17 серпня 2021 р. № 430-21).

Вчені Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України взяли участь у розробленні:

- Стандарту вищої освіти України. Другий (магістерський) рівень, галузь знань — 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність — 011 Освітні, педагогічні науки;
- модельної навчальної програми «Здоров'я, безпека та добробут». 5-6 класи (Інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти;
- Концепції цифрової трансформації освіти і науки.

Інститут обдарованої дитини НАПН України спільно із представниками МОН України здійснили низку заходів з актуальних питань виявлення та розвитку обдарованих учнів, зокрема:

- здійснено відбір та підготовку команди обдарованих учнів України для участі у Міжнародній конференції молодих учених «ICYS»;
- обґрунтовано інструментарій діагностики чинників самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею;
- сформовано та комп'ютеризовано базу методів діагностики чинників самовизначення щодо майбутньої професії учнів ліцею з різними видами обдарованості.

Державною науково-педагогічною бібліотекою імені В.О. Сухомлинського спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» на виконання наказу МОН України «Про проведення щорічного Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек» від 12 серпня 2014 р. № 931 з 1 по 31 жовтня 2021 р. проведено Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек «Краєзнавство в шкільній бібліотеці: нові традиції та цінності».

На виконання пріоритетного напрямку «Доступна та якісна дошкільна освіта» вчені (О. Рейпольська, Н. Гавриш) лабораторії дошкільної освіти та виховання Інституту проблем виховання НАПН України взяли участь у розробленні Базового компоненту дошкільної освіти (2021 р.).

За ініціативи Голови підкомітету з питань раннього розвитку та дошкільної освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій В. Воронова НАПН України спільно з МОН України започатковано та проведено Всеукраїнський тиждень дошкілля. Упродовж Всеукраїнського тижня дошкілля проведено Всеукраїнську конференцію працівників дошкільної освіти (21 вересня 2021 р.) та серію вебінарів з актуальних проблем освіти дітей раннього та дошкільного віку.

9 червня 2021 р. вченими Інституту проблем виховання НАПН України проведено Всеукраїнську науково-практичну інтернет конференцію «Освітній процес у закладах дошкільної освіти: сутність та інноваційний потенціал», яка охопила понад 1,6 тис. учасників. Всеукраїнська науково-практична

інтернет конференція проводилася під егідою НАПН України, МОН України, Державної установи «Український інститут розвитку освіти». Провідні вчені, викладачі закладів вищої освіти та фахівці дошкільної галузі з понад 18 областей мали змогу предметно обговорити пріоритетні напрями модернізації сфери дошкільної освіти.

Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України здійснено перший етап апробації інноваційної моделі комплексної освіти та розвитку особистості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у межах дослідно-експериментальної роботи «Психолого-педагогічні умови становлення ціннісних орієнтацій дітей в ігровій та навчальній діяльності освітньої системи «Радість розвитку». Проведено низку навчальних семінарів та установчих нарад для педагогічних колективів експериментальних закладів.

За пріоритетним напрямом «Нова українська школа» науковці Інституту педагогіки НАПН України спільно із представниками МОН здійснили ряд заходів з актуальних питань розвитку загальної середньої освіти, зокрема: засідання освітянської і наукової громадськості в рамках діяльності діалогової платформи «Освіта України 2021: стратегічні цілі в дії»; зустріч з Комітетом експертів Європейської хартії регіональних мов або мов меншин; стратегічну сесію «Нова українська школа: інноваційні виміри викладання, навчання та виховання», що відбулася у межах Всеукраїнського серпневого форуму «Освіта України 30 без бар'єрів: вектори якості та успіху».

Підготовлено й проведено порівняльне дослідження сформованості мовно-літературної, математичної, природничої і соціальної компетентностей учнів 4 класів закладів загальної середньої освіти (за репрезентативною вибіркою) відповідно до наказу МОН України від 6 травня 2021 р. № 510. Підготовлено аналітичний звіт і методичні рекомендації з питань подальшого впровадження Концепції «Нова українська школа».

Інститутом педагогіки НАПН України розпочато інноваційний освітній проєкт всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (наказ МОН України від 2 квітня 2021 р. № 406), метою якого є розроблення та експериментальна перевірка навчально-методичного забезпечення для реалізації Державного стандарту базової освіти на засадах концепції «Нової української школи».

Вченими інституту підготовлено комплекти навчально-методичного забезпечення навчальних предметів / інтегрованих курсів, що охоплює усі освітні компоненти типового навчального плану для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти (15 модельних навчальних програм та рукописів підручників). Спільно з працівниками МОН України, Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» з 1 вересня 2021 р. розпочато науково-методичний супровід інноваційного проєкту у 136 пілотних закладах освіти.

Із метою сприяння реалізації основних положень «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського формується електронний ресурс «Бібліотека Нової української школи» на вебпорталі ДНПБ.

Відповідно до пріоритетного напрямку «Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта» Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України видано два підручники з грифом МОН України «Технології утеплення фасадів будівель», «Технології верстатних робіт» та навчальний посібник «Основи економічної грамотності та підприємництва». Опублі-

ковано виробничо-практичні видання: «Методика створення стратегічного та інвестиційного плану розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти», «Методичні рекомендації щодо створення й організації ефективної діяльності наглядових рад закладів професійної (професійно-технічної) освіти».

Організовано роботу шести експериментів всеукраїнського рівня:

- розвиток готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності;
- організація дистанційного навчання дорослих і молоді, які проживають на тимчасово окупованій території;
- організація професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною формою здобуття освіти;
- професійна підготовка кваліфікованих робітників для сфери обслуговування відновлювальних систем сонячної і теплової енергетики;
- розвиток приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти з використанням технологій стратегічного менеджменту.

За пріоритетним напрямом «Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих» Інститутом вищої освіти НАПН України:

- у межах проекту «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті» (2019-2021 рр.) проведено навчання та за його результатами розроблено проекти інституційних стратегій вдосконалення викладання для 10 університетів (30 викладачів, 10 управлінців); проведено форум для обміну кращими практиками щодо питань вдосконалення викладання і навчання в Україні;
- у рамках проекту ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (2020-2023 рр.) проведено 28 тренінгів для 140 викладачів і

управлінців трьох переміщених університетів (Донецький державний університет управління, м. Маріуполь; Луганський національний аграрний університет, м. Старобільськ; Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Сєвєродонецьк);

- здійснено методичну експертизу 16 проєктів стандартів другого (магістерського) рівня та 10 — третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
- взято участь у розробленні Професійного стандарту на групу професій «Викладач закладу вищої освіти»;
- підготовлено пропозиції до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів».

Вченими Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України розроблено проєкт Концепції підготовки педагогічного персоналу до роботи з дорослими; підготовлено до друку та впровадження у закладах освіти МОН України 14 одиниць наукової, науково-виробничої та навчальної продукції (1 монографія, 2 практичних посібники, 2 навчальних посібника, 7 методичних рекомендацій, 2 навчальні програми).

На виконання пріоритетного напрямку «Розвиток науки та інновацій» розроблено оновлені «Пріоритетні напрями (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок Національної академії наук України на 2022-2026 роки».

Вченими підвідомчих установ НАПН України підготовлено низку інформаційно-аналітичних матеріалів, зокрема:

- для слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на тему:
 - «Якість підручників та навчальних посібників для «Нової української школи», які відбулися 26 травня 2021 р.;

– аналітико-методичні матеріали «Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи» (за заг. ред. О.М. Топузова, укл. М.В. Головка);

- до Державної доповіді про становище дітей в Україні (за підсумками 2020 р.);

- науково-аналітичну доповідь за редакцією В. Кременя «Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід» (автори: Н. Ничкало, Л. Лук'янова, Л. Хомич);

- аналітичний звіт за результатами дослідження «Державна політика у сфері освіти дорослих в Україні»;

- інформаційно-аналітичні матеріали за результатом проєкту «Професійний стандарт учителя нового покоління і кращі НУШ технології: у взаємодії між академічними спільнотами університетів і вчителів-практиків».

Важливим завданням співпраці наукових установ НАПН України із закладами освіти є *провадження експериментальної діяльності*. Так, вчені Інституту педагогіки НАПН України здійснюють науково-методичний супровід 10 експериментів всеукраїнського рівня. У 2021 р. розпочато інноваційний освітній проєкт всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (наказ МОН України від 2 квітня 2021 р. № 406).

Здійснюється *підготовка наукових періодичних видань*, співзасновниками яких є наукові установи НАПН України та заклади вищої освіти МОН України: «Педагогічний дискурс» (спільно з Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією); «Педагогічна освіта: теорія і практика», «Проблеми сучасної психології» (спільно з Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка); «Порівняльно-педагогічні студії» (спільно з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини); «Психологія і особистість», «Естетика і етика педагогічної дії» (спільно з Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г. Короленка); «Порівняльна професійна педагогіка» (спільно з Хмельницьким національним університетом); «Імідж сучасного педагога» (спільно з Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського) та ін.

Проведення *спільних науково-методичних та практичних заходів* (конференцій, науково-практичних семінарів, круглих столів, вебінарів тощо), зокрема з проблем подолання наслідків пандемії COVID-19:

- засідання освітянської і наукової громадськості в рамках діяльності діалогової платформи «Освіта України 2021: стратегічні цілі в дії» (18 березня 2021 р.);

- зустріч з Комітетом експертів Європейської хартії регіональних мов або мов меншин (9 липня 2021 р.);

- стратегічна сесія «Нова українська школа: інноваційні виміри викладання, навчання та виховання», що відбулася у межах Всеукраїнського серпневого форуму «Освіта України 30 без бар'єрів: вектори якості та успіху» (19 серпня 2021 р.);

- круглий стіл «Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19» (27 травня 2021 р.);

- навчальний вебінар «Теоретичні основи та практика психологічного аналізу навчальної книги для «Нової української школи» для членів експерт-

них комісій та експертних груп МОН України (12 травня 2021 р.);

- міжнародний науково-методичний семінар «Психолого-педагогічна діагностика в системі дошкільної освіти», проведений спільно з Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського та Маріупольським державним університетом (29 червня 2021 р.);
- цикл вебінарів за програмою імплементації оновленого Базового компонента дошкільної освіти та ін.

За пріоритетним напрямом «Цифровізація освіти» Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України здійснено рецензування семи модельних навчальних програм з інформатики, що сприятиме підвищенню якості інформатичної освіти учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти. Продовжено виконання дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Технологія навчання учнів початкової школи «Розумники (SmartKids)» (наказ МОН України від 30 серпня 2017 р. № 1234, 2017-2022 рр.) та забезпечується науково-методичний супровід педагогічного експерименту щодо використання електронних освітніх ігрових ресурсів для навчання учнів початкової школи шляхом проведення навчальних тренінгів та майстер-класів.

Здійснюється науково-методичний супровід формування ІК-компетентності вчителів в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища шляхом проведення тренінгів, семінарів, випуску електронного ресурсу «Інформаційний бюлетень» з питань використання засобів хмаро орієнтованого навчального середовища для розвитку ІК-компетентності вчителів.

Продовжено роботу над проектом «Хмаро орієнтовані системи відкритої науки у навчанні і професійному розвитку вчителів» (за фінансування Національного фонду досліджень України, ДЗ № 0120U104849, 2020-2022 рр.).

За пріоритетним напрямом «Психологічний супровід освіти» вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України підготовлено до оприлюднення та розпочато впровадження в освітню практику трьох електронних видань: двох монографій та одного методичного посібника, здійснено часткову підготовчу роботу 10 електронних видань, оприлюднення яких заплановане на 2022-2023 рр.: 1 навчального посібника, 3 навчально-методичних посібників, 2 практичних посібників, 2 психологічних практикумів та 2 методичних рекомендацій.

Вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України сформовано комплекс розвивальних програм з профілактики деструктивних інформаційних впливів, зокрема в умовах інфодемії, зменшення кібервіктимізації (профілактика різних форм кібербулінгу); регуляції групових конфліктів, створення сприятливого середовища для розвитку дітей в умовах інклюзивного навчання; розвитку саморегуляції інформаційної поведінки школярів, здоров'язбережувальних умінь щодо екранних практик, зокрема в умовах дистанційного навчання. Програми презентовано та апробовано під час вебінарів (2) та всеукраїнських онлайн-семінарів (2), участь в яких взяли сукупно понад 1,6 тис. осіб.

Розроблено практично зорієнтовану соціально-психологічну концепцію громадянської компетентності молоді. Визначено структуру громадянської компетентності, компонентами якої стали психологічні якості та кваліфікаційні характеристики (здатності і готовності), що набуваються у процесі соціальної взаємодії та є необхідними і достатніми для ефективного виконання ролі громадянина. Визначено показники та індикатори розвитку виокремлених компетентностей. Запропоновано соціально-психологічну модель детермінації розвитку громадянської компетентності. Визначено умови та засоби розвитку громадянських компетентностей. Підготовано рукописи: практичний посібник (1), методичні рекомендації (1).

Розроблено організаційну (соціально-психологічну) модель поственційного супроводу (колективу) закладу освіти, в якому трапився суїцид (буліцид) або його спроба. Запропоновано типовий алгоритм поственційних заходів в закладі освіти. Визначено перелік базових умінь кризової комунікації щодо суїцидальної проблематики на наступних комунікативних рівнях: адміністрація — батьки, адміністрація — учні, адміністрація — психолог, адміністрація — зовнішні контрагенти (місцеве самоврядування, медіа), психолог — всі учасники освітнього процесу. Підготовлено рукописи: методичних рекомендацій (1), навчальної програми (1).

Науковцями **Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи** розроблено:

- Концепцію психологічного супроводу освітніх реформ в діяльності психологічної служби у системі освіти;

- Стратегію розвитку психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації та моделі управління і науково-методичного забезпечення психологічної служби в умовах децентралізації.

Загалом визначені на 2021 р. завдання та заходи Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 роки виконано.

Водночас існує низка проблемних завдань на різних рівнях освіти, які потребують подальшого вирішення в рамках спільної діяльності МОН і НАПН України, зокрема:

загальна середня освіта

- потреба здійснення експертизи програм і підручників з інтегрованих курсів спеціальними комісіями з дотриманням єдиних критеріїв і підходів та внесення змін і доповнень до наказу МОН України від 22 січня 2021 р. № 95, передбачивши створення відповідних комісій (лист НАПН України № 2-6/350 від 9 вересня 2021 р.);

- розроблення нормативно-правового забезпечення процесів підготовки та участі учнів у Міжнародних конкурсних програмах юних дослідників;

освіта дітей з особливими потребами

- розроблення скринінгів для раннього виявлення і корекційного впливу на дітей з особливими потребами (так звана переддошкільна освіта), що має підкріпитися введенням відповідного рівня формальної освіти;

- розроблення науково-методичного супроводу та алгоритмів соціально-педагогічного патронату, що забезпечує взаємодію закладів освіти, сім'ї і суспільства у навчанні дітей з особливими освітніми потребами;

- розроблення науково-методичних рекомендацій щодо створення відповідних умов для осіб

з особливими освітніми потребами при незалежному оцінюванні (сурдопереклад, рельєфно-крапковий шрифт та ін.);

професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта

- підготовка положення про організацію взаємодії публічно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти з використанням технологій стратегічного менеджменту (2022 р.);

- розроблення електронного ресурсу для майстра виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2022 р.);

- підготовка підручників для учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що навчаються за дуальною формою здобуття освіти. Упровадження: проекту стандарту професійної (професійно-технічної) освіти на модульно-компетентній основі з професії «Майстер з монтажу та обслуговування систем відновлювальної енергетики» та відповідних методичних рекомендацій для викладачів спеціальних дисциплін та майстрів виробничого навчання (2021-2022 рр.);

- сприяння підвищенню якості підготовки сучасного вчителя у закладах вищої і фахової передвищої освіти шляхом використання інтерактивних форм, методів, технологій, оновлення змісту підготовки на міждисциплінарних засадах, упровадження розробленого науковцями науково-методичного супроводу використання інноваційних технологій підготовки сучасного вчителя в умовах формальної і неформальної освіти;

- участь у реалізації Всеукраїнського проекту з профорієнтації та побудови кар'єри «Обери професію своєї мрії»;

вища освіта та освіта дорослих

- запровадження моніторингу KPI діяльності закладів вищої освіти для оцінювання ефективності управління;

- удосконалення методичних рекомендацій з розроблення стандартів фахової передвищої освіти;

- підготовка аналітичних матеріалів з проблем теорії і практики організації різних видів практики у підготовці учителів, викладачів-дослідників;

- обґрунтування змісту і методичних засад організації педагогічної інтернатури як форми післядипломної практики, професійного розвитку молодого вчителя, що передбачає «входження» у педагогічну професію через наставництво досвідченого вчителя упродовж одного року після отримання кваліфікації;

- посилення міжсекторної взаємодії для впровадження в Україні стратегії розвитку активного довголіття, а також розвитку культури навчання впродовж життя дітей, молоді та дорослих;

- налагодження співпраці з Комітетом з освіти дорослих Громадської ради при МОН України з метою здійснення фундаментальних і прикладних досліджень у сфері освіти дорослих, продуктивної взаємодії з різними стейкхолдерами у сфері освіти, спрямованої на вирішення питань посилення конкурентоспроможності української освіти і науки, формування нових сегментів надання освітніх послуг як закладами вищої освіти, так і науковими установами;

психологічний супровід освіти

- удосконалення науково-методичних та правових засад здійснення психологічного супроводу суб'єктів надання освітньої діяльності та надання їм психологічної допомоги у дистанційному та комбінованому форматі;

- удосконалення науково-методичних та правових засад здійснення експериментально-психологічних досліджень в закладах освіти різних рівнів у дистанційному та комбінованому форматі;

- підготовка аналітичних матеріалів з проблем розвитку психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах Нової української школи;

- потребує покращення удосконалення управління і науково-методичного забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації управління освітою та створення при МОН України дорадчого органу, координаційної ради психологічної служби;

загальні проблеми розвитку освітнього простору

- розширення співпраці у спільних робочих групах з розроблення концептуальних та нормативних документів у галузі освіти і науки;

- ініціювання вирішення питання про доцільність впровадження посади «Кар'єрний радник» в закладах загальної середньої освіти;

- розширення тематики наукових конкурсів на здобуття грантового фінансування з актуальних проблем освіти, що проводяться під егідою МОН України;

- розширення тематики та нарощування темпів експериментальної роботи всеукраїнського рівня;

- виконання спільних інноваційних освітньо-наукових проектів та дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня з фінансовою підтримкою МОН України чи державних фондів;

- створення при МОН України (чи в структурі ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти») підрозділу з питань діяльності та інноваційного розвитку освітянських бібліотек, насамперед шкільних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Аніщенко, О.В., Базелюк, Н.В., Березівська, Л.Д., Бех, І.Д., Биков, В.Ю., Бойко, А.Е., Вашуленко, О.П., Вербицький, В.В., Вітренко, Ю.М., Ворона, В.О., Гавриш, Н.В., Гальченко, М.С., Гордієнко, В.П., Гудим, І.М., Джурило, А.П., Довбищенко, В.І., Драч, І.І., Єршова, Л.М., Жилієв, І.Б., ... Ярошенко, О.Г. (2021). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (До 30-річчя незалежності України)* : монографія (В.Г. Кремень, ред.). Національна академія педагогічних наук України. Київ: КОНВІ ПРИНТ. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
- Богданець-Білокаленко, Н.І., Бондаренко, Н.В., Бурда, М.І., Васильєва, Д.В., Величко, Л.П., Головка, С.Г., Голота, О.В., Горошкіна, О.М., Засєкіна, Т.М., Ільченко, В.Р., Козленко, О.Г., Коршевнік, Т.В., Крячко, І.П., Локшина, О.І., Лукіна, Т.О., Малихін, О.В., Назаренко, Т.Г., Науменко, С.О., Нетрибійчук, О.С., ... Яценко, Т.О. (2021). *Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи* : аналітико-методичні матеріали (О.М. Топузов, заг. ред., М.В. Головка, укл.). Київ: Педагогічна думка. <http://doi.org/10.32405/978-966-644-596-7-2021-192>
- Калашнікова, С.А. (2021). Х Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Оцінювання якості: підходи та інструменти». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-15>
- Кремень, В.Г. (2021). Партнерський форум «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями». Доповідь президента НАПН України, 9 лютого 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-3-1>
- Кремень, В.Г. (2021). Педагогічна наука — Новий українській школі. Виступ президента НАПН України на Національному освітньому форумі «Нова українська школа 2020/2021: синергія, інтеграція, менеджмент», 30 листопада 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-2>
- Кремень, В.Г. (2021). Педагогічна специфіка освіти дорослих. Доповідь на Всеукраїнському Форумі «Україна 30. Освіта і наука», 1 червня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-3-6>
- Кремень, В.Г. (2021). Про Програму спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-11-1>
- Кремень, В.Г. (2021). Українська школа як відкрита соціальна система. Доповідь на Всеукраїнському серпневому форумі «Освіта України 30 без бар'єрів: вектори якості та успіху», 19 серпня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-1>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Рєгейло, І.Ю., & Базелюк, Н.В. (2020). Про виконання Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2017-2020 роки. Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 18 листопада 2020 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-2-3>
- Литвинова, С.Г. (2021). Мікронавчання ІК-технологій педагогів в умовах онлайнового марафону як парадигма цифрової трансформації освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-10-1>
- Луговий, В. І., Саух, П. Ю., & Таланова, Ж. В. (2021). Наукове забезпечення проекту «Президентський університет». Пропозиції НАПН України до концепції реалізації проекту «Президентський університет». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-11-2>
- Малиношевська, А.В. (2021). Міжнародна науково-практична конференція «Обдаровані дати — скарб нації». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-12>
- Національна академія педагогічних наук України. (2020). *Програма спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки*. <http://naps.gov.ua/ua/activities/research/mon23/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2021, 17 листопада). *Ухвалено результати виконання у 2021 р. «Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр.»*. <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/2495/>
- Панок, В.Г. (2021). Результати дослідження психологічного стану учасників освітнього процесу в умовах пандемії COVID-19. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-9-1>
- Ничкало, Н.Г., Лук'янова, Л.Б., & Хомич, Л.О. (2021). *Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід* : науково-аналітична доповідь (В.Г. Кремень, ред.). Київ: ТОВ «Юрка Любченка». <https://lib.iitta.gov.ua/726268/>
- Прохоренко, Л.І., & Ярмола, Н.А. (2021). Діти з особливими освітніми потребами — рівні серед рівних. Підсумки VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей», 7-8 жовтня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-3-4>
- Радкевич, В.О. (2021). Наукова платформа професійної освіти: сталий розвиток. Наукова доповідь на

- XV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання», присвяченій 30-річчю Незалежності України та 15-річчю заснування Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (25 березня 2021 р.). *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-17-1>
- Сисоева, С.О., & Рейпольська, О.Д. (2021). Всеукраїнський тиждень дошкілля в Україні. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-16-2>
- Слюсаревський, М.М. (2021). Негативні інформаційні впливи на людину в сучасному світі: концептуальна модель. Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України «Актуальні проблеми психологічної протидії негативним інформаційним впливам на особистість в умовах сучасних викликів» 8 квітня 2021 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-13-2>
- Топузов, О.М. (2021). Проект нового Порядку конкурсного відбору підручників: Доповідь на слуханнях у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на тему: «Якість підручників та навчальних посібників для Нової української школи» 26 травня 2021 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-16-3>
- Топузов, О.М., & Засекина, Т.М. (2021). Науково-методичний супровід Нової української школи. Підсумки серпневої вебконференції Національної академії педагогічних наук України «Учені НАПН України — українським вчителям», присвяченої 30-й річниці Незалежності України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-13>
- Хомич, Л.О., & Баніт, О.В. (2021). Здобутки та перспективи розвитку освіти України (Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародної участі у Харкові). *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-3-8>

ON PERFORMING IN 2021 THE JOINT ACTIVITY PROGRAMME OF THE MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE AND THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE FOR 2021-2023

Scientific report at the meeting of the Presidium of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, November 17, 2021

Vasyl Kremen

DSc in Philosophy, Professor, Full Member (Academician) of NAS of Ukraine and NAES of Ukraine, President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Volodymyr Lugovyi

DSc in Education, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, First Vice-President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Iryna Reheilo

DSc in Education, Senior Researcher, Head of the Scientific and Organizational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Nataliia Bazeliuk

PhD in Education, Deputy Head of the Scientific and Organizational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Iryna Hudym

PhD in Education, Senior Researcher, Senior Research Fellow of the Scientific and Organizational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Liubov Smola

Research Fellow of the Scientific and Organizational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The report presents the most important results of performing the Joint Activity Programme of the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Educational Sciences of Ukraine for 2021-2023. Within its implementation, the following actions were carried out: improvement of the Ukrainian legislation, development of conceptual and regulatory documents in the sphere of education; scientific and methodical support for the all-Ukrainian experiments; development of the training and methodical assurance for the New Ukrainian School, in particular for children with special needs; psychological and pedagogical expertise of training, training and methodical literature, teaching aids and training equipment; in-service training of teaching and academic staff, leaders of education institutions; participation in the expert, working groups and commissions of MoES of Ukraine; conducting joint scientific and practical events, etc. The issues that need a further solution in a joint activity for all levels of education: preschool, primary, basic and field-specific secondary, out-of-school education, education of children with special needs, vocational, vocational pre-tertiary, higher and adult education, as well as general issues of developing the education area are enlightened.

Keywords: Joint Activity Programme; Ministry of Education and Science of Ukraine; National Academy of Educational Sciences of Ukraine; science; education; pedagogy; psychology; scientific and methodical support of education; innovative person development.

Дата публікації: 24 грудня 2021 р.